

Minusvàlids psíquics i presos treballen fraudulentament per a empreses privades

Explotació, SA

Malgrat que el treball a domicili és il·legal si es fa sense contracte, moltes empreses s'aprofiten dels sectors més febles de la societat i encarreguen, amb una dubtosa cobertura legal, els seus treballs més pesats als tallers de les presons i als centres de minusvàlids.

Un camió s'acosta a les portes de la presó Model de València. La seua càrrega la componen milers de peces de plàstic que els interns s'encarregaran de muntar per tal de formar joguines que posteriorment comercialitzarà l'empresa Bullycan. El seu salari dependrà de les unitats que acaben, però als preus que corren (en alguns casos a la increïble quantitat de 0'7 pessetes la peça) pocs aconsegueixen guanyar més de 2.000 pessetes setmanals per jornades que poden arribar a les 35 hores.

Bullycan, empresa formada el 1978 per Andres Candenas i Francisco Bull, que encara continuen dirigint-la, és només una de les moltes que arreu dels Països Catalans aprofita el treball dels presos per tenir una mà d'obra segura i barata. A les presons de Lleida, Barcelona i Girona, els interns munten les peces que la societat Ideal Flor ha comprat a Hong Kong per tal d'acabar unes flors de plàstic.

Les condicions són les mateixes i el sistema es repeteix. Els presos es troben sense diners i el taller és l'única manera de guanyar unes pessetes i fins i tot poder treballar en un és considerat un premi, perquè permet trencar la monotonia dels dies en tancament. Aquells que estan internats en un centre llunyà de la seua residència i tenen un baix nivell econòmic encara tenen més necessitat de treballar en un taller perquè és l'única manera de poder pagar-se el desplaçament per als permisos. Per als responsables dels centres penitenciaris és una manera de mantenir ocupada la gent i per a les empreses que donen el treball aquests tallers signifiquen un negoci rodó.

En el ja clàssic treball d'Enric Sanchis, actual director de la revista *Debats*, *El treball a domicili*, es descriuen les característiques més comunes d'aquesta mena de feines. El calcer, el tèxtil i la joguina són els sectors on més sovint diverses tasques del procés de producció es realitzen

Moltes joguines de plàstic estan muntades per presos i deficients psíquics que cobren pel treball entre 0'5 i 50 pessetes per peça.

HAFA GIL

de manera semiprofessional per part de sectors tradicionalment situats fora del mercat legal de treball. Les dones i les famílies més humils s'encarreguen de muntar nines, preparar peces per a les sabates o retallar certes parts dels teixits, en feines que no necessiten especialització i molt poca maquinària. Tot i que es tracta d'una activitat soterrada, la seua importància econòmica és molt elevada i, malgrat la falta d'enquestes fiables, l'existència de xarxes de distribució que han arribat des del País Valencià fins a Extremadura n'és prou significativa.

"El treball a domicili —manifesten fonts d'un gabinet d'assessors laborals— és perfectament legal i hi ha un tipus de contracte específic que recull fins i tot les despeses per electricitat i emmagatzemat-

ge que ha de cobrar la persona que treballa a sa casa, però pràcticament mai se signa". Les empreses que tradicionalment s'han aprofitat d'aquesta mena de treball il·legal, tot i que continuen encarregant-lo a cases particulars, busquen desesperadament la cobertura que significa que una institució estiga pel mig i, així, el que és il·legal fora de la presó apareix a l'interior del centre penitenciaris com una "política de reinserció".

Segons Andres Puga, director de la presó Model de València: "No s'hi abusa de ningú, ací a la presó. Si jo tinguera constància que hi ha una explotació no ho permetria. En el taller de joguines cadascú guanya segons treballa. És un treball fàcil i al qual pot accedir qualsevol persona, fins i tot qui no ha treballat mai. Jo sols assegu-

re que el mateix que es paga ací és el que es paga fora. Per a mi és més una qüestió terapèutica que no productiva". Obviament aquesta no és l'opinió dels empresaris: "Clar, no puc demanar a una empresa privada que instal·le un taller deficitari. Cap empresa que pague un salari normal muntarà un taller ací perquè la gent no té formació ni està acostumada a treballar i no seria rendible. Caldria que hi participaren més les institucions".

Una altra de les maneres d'assegurar-se treballadors disciplinats i que no presenten cap problema és recórrer als anome-

per la seguretat social dels seus pares i, cadascú a la seua manera, van fent el que poden". La gran majoria arreplega a fi de mes un sou que voreja les 500 pessetes. "Aquest treball és l'únic que he trobat per a formar-los en una disciplina. Els que ho fan millor passen al centre ocupacional, on ja tenen una seguretat social i un contracte. La Conselleria paga la meitat del salari mínim interprofessional. L'altra meitat ells ja saben que se l'han de guanyar. Moltes empreses ens busquen perquè treballem bé. Bullycan, per exemple, no para de trucar-me. Els xiquets no tenen

La competència deslleial és una altra de les conseqüències que produeix aquesta estranya manera d'introduir en el mercat laboral les classes més desprotegides. Un ex-convicte del penal de Lleida que prefeix romandre en l'anonimat va denunciar a EL TEMPS: "Allí s'efectuen treballs per a diferents empreses. En concret, hi ha una impremta que paga molt menys que el salari normal i això provoca que no hi haja competència possible i que es reben-te el mercat". Sense l'ajuda institucional, que no apareix enlloc, els presos cauen constantment en mans dels empresaris que han descobert la ganga que significa col·laborar "en la reinserció dels delinqüents". No hi ha problemes de disponibilitat de personal; quan hi ha més treball es crida a més presos, quan hi ha menys, a menys; no hi ha cap control del les conselleries de Treball o de Sanitat, no hi ha cap inspecció ni regulació.

Tal com manifesta l'ex-intern de Lleida: "Nosaltres soldàvem les peces de les flors per a Ideal Flor amb uns aparells que produeixen un gas nociu i que, segons la normativa, haurien de tenir un extractor al costat, però allí no hi havia res". La seua impotència va arribar al límit quan va anar a denunciar la situació a la Conselleria d'Indústria de la Generalitat de Catalunya: "Em digueren que ells no tenien cap competència en el treball que es feia a les presons; que, encara que la Generalitat ja tinguera les competències en centres penitenciaris, el treball que allí es feia no el controlava la Conselleria. No vaig saber on anar". Les pressions cap als interns són constants. Si volen accedir al règim de presó oberta els cal un contracte de treball i molts empresaris saben que els presos accediran a unes condicions laborals molt inferiors a les normals. Aquesta mena de subcontractacions és molt freqüent en les feines del camp, que solen recollir mà d'obra poc especialitzada i sense possibilitats d'organització per a reivindicar unes condicions dignes de treball.

Shamber's, Bullycan o Ideal Flor són només tres exemples d'una activitat industrial amb un gran desenvolupament arreu dels Països Catalans que continua utilitzant formes de treball que es consideraven desterrades de la Comunitat Econòmica Europea. Les víctimes, com sempre, són els sectors més desprotegits, però l'aspecte més greu és el paper de testimoni silenciós que adopten les nostres institucions.

Jordi Sebastià
(amb la col·laboració
de Judith Casaprima)

En els tallers de les presons es realitzen treballs que beneficien empreses privades.

nats "centres ocupacionals" per a disminuir psíquics. A Godella (l'Horta) es troba el centre privat Renàixer, on treballen una veintena de xics amb diverses deficiències mentals i que té un concert amb la Conselleria de Treball i Seguretat Social de la Generalitat valenciana. La seua tasca no és altra que muntar joguines de plàstic per a l'empresa Shamber's, societat fundada el 1954, que té com a president Pascual Alba i com a secretari Alfonso Sopena.

"Shamber's —ens comenta Francisco Mico, director del centre— ens encarrega diferents treballs, però jo no tinc cap contracte signat amb ells. Imagine que hi haurà un control, perquè a mi sí que em cobren l'IVA quan fem factures i jo el declare després. Els xiquets estan coberts

malícia i no hi posen peces defectuoses per bones. El treball està malament pagat, però tracte d'aconseguir el millor preu; quan em diuen 'com que es per a subnormals, paguem més barat' done mitja volta i me'n vaig".

La situació resulta encara més fosca si tenim en compte que Shamber's té actualment un expedient de regulació de treball i que tot indica que l'empresa tancarà prompte. Alguns treballadors manifestaren a EL TEMPS: "Ja fa temps que hi ha poca feina i la que queda es munta sempre fora, en cases o en centres de minusvàlids". Naturalment, resulta molt més barat encarregar els treballs a gents que ho fan sense seguretat social i a un preu ridícul que no crear llocs de treball en la mateixa empresa.